

תקציר

מחקר זה בוחן את תופעת "הפרטת עיצוב המדיניות" על ידי משרדי הממשלה בישראל, באמצעות ניתוח מכרזים המשמשים לאיתור ספקים בתחום זה. ממצאי המחקר מראים כי המדינה פונה לגורמים חיצוניים כדי לקבל שירותי ניתוח, עיצוב ותכנון מדיניות. השירותים המתבקשים במכרזים מתייחסים לכל שלבי עיצוב המדיניות: איתור התופעות הבלתי-רצויות; הגדרת בעיית המדיניות; הגדרת מטרות ויעדים; גיבוש חלופות אפשריות; ובחירת מדיניות מועדפת.

הדיון בממצאי המחקר מצביע על קיומו של "גירעון דמוקרטי", בו גורמים שלא זכו בלגיטימציה מהאוכלוסייה הרלוונטית, מקבלים החלטות שישפיעו באופן ברור על חייה. היעדר פיקוח ציבורי על פעילות החברות הפרטיות אשר עוסקות בעיצוב מדיניות מוסיפה נדבך נוסף לאפיון גירעון זה.

בספרות מוזכר חשש להעברת, ניתוק והיעלמות הידע מהמגזר הציבורי בעקבות השימוש בחברות פרטיות לעיצוב מדיניות. חשש זה מקבל בסיס בממצאי המחקר, שהציג עדויות לכך שעיסוק בתחומי ידע מגוונים מועבר מחוץ למדינה. תהליכים אלו עשויים להביא לשחיקת המומחיות של המגזר הציבורי בנושאים העומדים בליבת עיסוקם.

בסיום העבודה נבחנים גורמים אפשריים לתהליך זה:

- הצורך להישען על חברות פרטיות ליצירת לגיטימציה למהלכים מסוימים; או הצורך לאתר גורם שעליו אפשר להטיל אחריות, אם תיכשל המדיניות הנבחרת.
- הקושי הממשי של המגזר הציבורי לנתח באופן איכותי ועמוק מגוון רחב של סוגיות מדיניות. ממצאי המחקר מהווים חידוש- הפרטת עיצוב מדיניות ציבורית טרם נחקרה בישראל (ובעולם) באופן שיטתי. בנוסף, שיטת המחקר אף היא חדשנית, שכן היא מתבססת על בחינת מכרזים ממשלתיים, באופן שנועד לנתח מגמות בכוונות המדינה - באופן שטרם בוצע.